

CURINITUTARI

Mexüacame Xapayari Que Mütivarunü'airi Papuru

Vaürisica

¹ Ne Papuru, ta'iva Susiteneximatü, tecanixevaüritüaca Curinitutari. Cürisitu Quesusi caneniuta'inieni nü'ariecame nemayanicü, müpaü mütinaquecaicü Cacaüyari. ² Curinitutari xemeyutixexeüriva Cacaüyarisüa xemiemetetütü, tenixevaüritüaca. Cürisitu Quesusisie xeteviyatü, xecaniupasieni Cacaüyarisie mieme. Xecaniuta'inierieni yaxemütepasienicü, que memüte'uta'inierie yunaitü naisarie memehüave que mü'ane Tati'aitüvame Quesusi Cürisitu mühücü, que mü'ane müme tiva'aitüvame mühücü tameta tati'aitüvame mühücü. ³ Cacaüyari müta'uquiyari, Quesusi Cürisitu mütati'aitüvame, 'aixüa xüca mete'u'iyarini xehesie mieme, xüca mexepitüaca xemüca'uximatüariecacü yu'iyarisie.

Pamüpariyusi que mütipitüacai, 'iyarisie timieme memütecumiquivacaicü

⁴ Neheyemecü pamüpariyusi necanipitüaca Cacaüyari xehepaüsita, 'aixüa tiuca'iyaritü mütixe'umicü Cürisitu Quesusisie xeteviyacacu. ⁵ Nai tinitimüiriyarümeni xehesie mieme, hesiena xeteviyacacu. Naimecü xecaniyüvaveni xemütiniunicü, naime xecatenimaica, ⁶ xehesie que mütiuseiriyarie mücü niuqui mihecüata

Cürisitu. ⁷ 'Ayumieme naimexecatenicumiquiv-
ani, tixaü pücareuyevese mexi xe'icuevie
Tati'aitüvame Qesusi Cürisitu, masiücütü
mayeitüarienique. ⁸ Mücü canixeseiriyamücü
xeme, tapareyuque, xehesie mücarahüivanicü
'iya tucarisie quepaucua munuani Tati'aitüvame
Qesusi Cürisitu. ⁹ Cacaüyari que maine
yacatinicami. Mücü canihücütüni que
mü'ane müxe'uta'ini xemüyutaxevirecü nu'ayamatü
Qesusi Cürisitu mütati'aitüvamematü.

Cürisitu que tisanive

¹⁰ Perusü ne'ivama, vaüriyarica siepüre
necanixepitüaniqueyu, Tati'aitüvame Qesusi
Cürisitusüa temiemetetütü 'ipaü ne'utaitü, xe-
niuqui yuxevicacu yaxecüa xequetenecu'erivani,
hixüata xepücausanani. Masi xequenütüari
yaxecüa xeteyumaitü, yaxecüa xetecu'erivatü.
¹¹ Hipatü Curuhesüa miemete müpaü
mecanetenuhecüatüani xehepaüsita ne'ivama,
quename vaniu, hipatü xeme xeyucuitüve.
¹² 'Ipaü nepaine, xeme yuxexuitü 'ipaü
xeputiyuane, Ne Papurusie necatiniviyani,
xevitüta, Nesü 'Apuruxisie püta necatiniviyani,
xevitüta, Nesü Sepaxisie püta necatiniviyani,
xevitüta, Nesü Cürisitusie püta necatiniviyani.
¹³ Cürisitu que tisanive 'acu. Ne Papuru xehesie
mieme que netiumierie curuxisie. Papurusüa
xemiemetetütü que xete'uca'üvaxü. ¹⁴ Cari
pamüpariyusi nepipitüa Cacaüyari, xeime tüma
nemüca'uca'üyaxücü xeme, Cürisipu xecüa, Cayu
xecüa, ¹⁵ capa 'uxa'atüni varie xevitü müpaü
hainenicü, quename xeme xe'uca'üyarie nehesüa

xemiemetetütü. ¹⁶ Mesü necanivaruca'üyata 'Esitepanaxi quie quiecatari. 'Asinepücara'eriva xeimetüme que nemütü'üyaxü. ¹⁷ Cürisitu que münereyenü'a, capünesihyenü'a nemütü'üyanenicü xeicüa. Niuqui 'aixüa manuyüne nemücuxatanicü caneneyenü'ani masi, peru nemüticuxatanicü yacü timaivemepaü necati'enierietü yacü xeicüa ne'utaitü. Me xüca müpaü netiuniucanique, yacü xeicüa catinixaxasivaniqueyu que mütiumerie Cürisitu curuxisie.

Türücariya que mütatipitüa, temaivavemete que mütarayeitüa Cürisitu, Cacaüyari yatipitüacacu

¹⁸ 'Icü niuqui que mütiumerie curuxisie manuyüne, yacü haineme mecani'erieca müme memütatümaiariexime. Tameri püta temütavicueisitüariexime que temüte'i'enie, mücü niuqui türücariya canihücütüni Cacaüyarisüa mümieme. ¹⁹ 'Ipaü catine'uca, Tita memütemate temaivavemete, mücü necanica'unamücü. Tita memütemaivave yüvemete, mücü necanix-ani'eriecamücü.

²⁰ Haquevari temaivavemete, haquevari müme 'inüaricü memüte'üquita, haquevari niuqui xüxüatüvamete hicü miemetexi. Camüsü, tita memütemaivave cuiepa memütama, yacü xeicüa haineme canayeitüani Cacaüyari. ²¹ Cui timaivetü, müpaü tiniuta'aita Cacaüyari, cuiepa memütama que memütemaivave memüyutatexienicü meheitimanique Cacaüyari. Masi caniyuvaüriya Cacaüyari niuqui mücuxasiva müvatavicueisitüanicü müme yuri memüte'erie, sepa mücü niuqui yacü xeicüa haineme memü'erie hipatü.

²² Huriyusixi teüteriyari 'inüarite menivauca, Cüriyecusixi timaiveme niuquieya menivauca.
²³ Tame Cürisitu püta tecanixatani, que mü'ane curuxisie mumierie que mütihücü. Mücücü Huriyusixi meniutiquetamürixüani, yacü xEICÜA ticuxaxasivame meni'erieca hipatü memücahuriyusixi. ²⁴ Tame püta temuta'inierie, sepa Huriyusixi sepa Cüriyecusixi, müpaü tetenitamaica, Cürisitu canihücütüni que mü'ane türücariya mütasipitüa Cacaüyarisüa miemetütü, que mü'ane temaivavemete mütasi'ayeitüa Cacaüyari que mütimaive. ²⁵ Sepanetü xüca Cacaüyari yacü xEICÜA hainenique, mücüsiere masi yemecü catinimaiveniqueyu, teüteri hepaüna 'asimecatemaivavecacu. Sepa xüca Cacaüyari catürücaüyenique, masi yemecü canitürücaüyeniqueyu, teüteri hepaüna mecatürücavicacu. ²⁶ Xequetena'erivani que xe'ananetü xemuta'inierie ne'ivama. Camüsü, hipatü xEICÜA xeme xecatenimaivavemetetüni, teüteri que memütecu'eriva. Hipatü xEICÜA xepüve'emeté, hipatü xEICÜA mamarivavemete xepüvanivema, que xemüte'uta'inierie. ²⁷ Masi 'ena cuiepa miemete tita yacü haineme memüte'erie cananuyeteüxieni Cacaüyari, para mütivatiteviyasitüanicü temaivavemete. Canenuyeteüxieni tita mücatitürücavi 'ena cuiepa, mütivatiteviyasitüanicü müme memütürücavi. ²⁸ Cacaüyari canenuyeteüxieni tita tixaü mücatihücü, tita mütixani'eriva, tita 'amücatiuve meta, para yacü xEICÜA meyeitüanicü tita mütixuave, ²⁹ capa xevitü tevi ve'eme yuxatanicü Cacaüyari hüxie. ³⁰ Masi Cacaüyari müxe'unetüacü,

'ayumieme 'axecaniu'uvani, Cürisitu Quesusisie que xemüteviya. Cürisitu canihücütüni que mü'ane Cacaüyari micaye, temaivavemete mütasi'ayeitüanicü, tasipitüatü heiseriemecü yatemütecahunicü, tasipatatü Cacaüyarisie mieme, tasixünatü. ³¹ 'Ayumieme müpaü cani'aneni que müre'uxa, Que mü'ane ve'eme müxatamücü, Ti'aitame quexatani ve'emetüme.

2

Que müticuxatacai Cürisitu hepaüsita, curuxisie que mütiümierie

¹ Yaxeicüa neta ne'ivama, quepaucua xehesüa nemunua, cui yüvemepaü nepücaüanecai que nemütiuniucacai, que nemütimaivecai, quepaucua nemütixecuxaxatüvacai ne'ihecüatatü Cacaüyari que mü'ane. ² 'Ipaü netininemaicaitüni püta, tixaü nepücara'erivaniquecai xehesüa ne'uyeicatü, Quesusi Cürisitu xeicüa netina'erivaniquecaitüni, que mü'ane curuxisie mumierie que mütihücü.

³ Nesüari necatürücaüyetü masi necaninuani xehesüa, neheumatü vaüca, ne'uyüyüacatü.

⁴ Que nemütiuniucacai, tita nemüticuxatacai, timaivemepaü nemüti'enierienicü xeicüa nepücaüanecai, visi netiuniutü xeicüa yuri nemütixe'eritüanicü nepücaüanecai. Masi necanixehecüatüacaitüni 'Iyari que müti'ane, Cacaüyari que mütitürücaüye, ⁵ capa heuyevecacü tita teüteri memütemaivave para yuri xemüte'eriecacü xeme, masi Cacaüyari türücariyayasie püta yuri xemüte'eriecacü.

Tita Cacaüyari 'Iyarieya masiücüme mürayeitüa

6 Tetemaivavetü masi tetenicuxatani müme memaye'axüavave vasata. Peru que temütemaivave, hicü miemetexi müpaü mepücatemaivave. Hicü miemetexi teva'aitüvameteta müpaü mepücatemaivave, müme yacü xeicüa memacünirüme. 7 Masi que temütecuxata tame, tenihecüatani tita müti'aviesiecai, que mütimaive Cacaüyari tetecuxatatü. Timaiwetü que mütiyurieniquecai 'arique, visi te'aneneme que mütarayeitüani, mücü 'ana pücamasiücücai hicüque, sepa Cacaüyari müpaü mütiyumaicai cuie canetüarievecacu cuxi.

8 Hicü miemetexi teva'aitüvamete hasuacua müpaü mepücatehetimaivavecai ni xevitü. Xüca müpaü metehetimanique, curuxisie mepüca'imieniqueyu Ti'aitame visi mü'ane. 9 Masi que müre'uxa,

Tita tevi mücatixeyave yühüxicü, mücati'enieve yunacacü,

Titacü mücati'iyaritüave tevi,

Müya 'aneneme Cacaüyari nivaruha'arütüirieni

Müme meminaqui'erie.

10 Müya 'aneneme Cacaüyari masiücüme canayeitüani, 'Iyari yatatixeisitüacacu. Mücü 'Iyari catinimaica naisarie que müti'ane, naitü que mütiyumate Cacaüyari.

11 Teüteri, que titita tevisie mieme yamütimate tevi que mütiyumate. Tevi 'iyarieya hesiena müyeca canihücütüni tita müpaü mütimate. Yaxeicüata tevi 'asipücatimate Cacaüyari que mütiyumate. Cacaüyari 'Iyarieya xeicüa müpaü catinimaica.

12 Tame 'uva cuiepa mieme 'iyari tepüca'uyeyesa. 'Iyari Cacaüyarisüa

mümieme püta tecaniuyeyeca, temütemaicacü tita Cacaüyari mütatiumi. ¹³ Tita 'Iyarisie mütimieme tetenivahecüasitüiyani müme 'Iyari memuyeyesa. 'Ayumieme quepaucua temixata tita Cacaüyari mütatiumi, tepücatecuxata que temüte'u'üquitüarie teva'enietü müme teüteri vahepaü xeicüa memütemaivave. Yatetenicuxatani 'Iyari que mütati'üquitüa püta.

¹⁴ Tevi mücü 'Iyari müca'uyeyesa pücayuvaüriya mitanaqui'erienicü tita Cacaüyari 'Iyarieyasie mütimieme. Yacü xeicüa haineme cani'eriecamücü. Pücayüve yamüretimanicü, me 'Iyari 'ipareviecacu xeicüa caniyüvemücü mita'inüatacü que müti'ane tita 'Iyarisie mütimieme. ¹⁵ Que mü'ane mücü 'Iyari muyeyesa püta, nai catinita'inüatamücü, peru xevitü 'Iyari müca'uyeyesa hepaüna püca'ita'inüata que mü'ane miyeyesa. ¹⁶ Que müre'uxa, Quepaicü pütimate que müticu'eriva Ti'aitame, quepai pütita'üquitüani. Peru tame Cürisitupaü tetenicu'erivani.

3

Cacaiyarimatü que temüte'uximaya

¹ Neri ne'ivama, 'ana nepücayüvecai nemütixecuxaxatüvanicü que nemütivacuxaxatüva müme 'Iyari memuyeyesa. Müme vai xeicüa memühüme, türi Cürisitusie memüteviya que nemütivacuxaxatüva, müpaü püta netinixecuxaxatüvacaitüni xeme. ² Resi nenixemicuacaitüni, 'icuai nepücaxe'umi, xemüca'iquemacacü. Peru hicü cuxi xepüca'iquema, ³ vaisie xemüteviyacü cuxi. Mexi xeyumexütüa hipame vahepaüsita, mexi xeyucuitüve cuxi, cari vaisie xecateviya

xeicüa, teüteri vahepaü xecateyüa. ⁴ Xevitü quepauca müpaü maine, Nesü Papurusie necatiniviyani, xevitüta, Nesü 'Apuruxisie netiniviyani, cari teüteri xeicüa xecanihümetüni.

⁵ Mericüte, 'Apuruxitütü que titita. Papurutütü que netitita. Cacaüyari parevivametemama tecanihümetüni, tacümana yuri xeteniuta'erieni. Ti'aitame que mütatiumi taxexuime, ⁶ ne neniuca'eni, 'Apuruxi ni'ipanecaitüni. Peru Cacaüyari canihücütüni mitinetüa. ⁷ 'Ayumieme 'esame tixaü pücatihücü, 'ipavame tixaü pücatihücü. 'Iya xeicüa mitinetüa tixaütü catinihücütüni Cacaüyaritütü. ⁸ Mecaniyuxevini 'esame 'ipavame. Yuxexuitü yu'ivarica mecateni'ivacacuni que memütecumaüvacai. ⁹ Cacaüyarimatü tecateni'uximayaca. Xemeri Cacaüyari vasiyaya xecanihümetüni.

Mücü meta, Cacaüyari veviyaya xecanihümetüni. ¹⁰ Cacaüyari 'aixüa tiuca'iyaritü que münetiiumi, müpaü nepütitavevi tesariya quitüa mieme, qui vevivamete tiva'aitüvamepaü neyüanetü mütimaivepaü. Xevitü qui pütavevieni heimana. Yuxexuitü mequeyucuerivayurieca que memüte'iveviva. ¹¹ Tesariya quitüa mümieme 'apuve yuxevitü. Xevitü pücaüve tavari mitavevieni xeime. Quesusi Cürisitu canihücütüni tesariya 'amuve. ¹² Hurücü püratacü tetexi visi mü'anenecü xüca 'utaquini heimana, cüyexicü 'üxacü müaxacü nusu, ¹³ yuxexuime vaveviya canihecüacamücü. Tucari 'aye'ayu hecüatü canayeimücü, tucari masiücütü que mürayani tai xuavecacu. Tai

canita'inüatamücü yuxexuime vaveviya, 'aixüa que müti'anene. ¹⁴ Tita mütiutavevie xüca yuhayeva, 'ivevivame catini'ivacamücü. ¹⁵ Me xüca 'utitani, 'ivevivame tinitatümayamücü. 'Ivevivame xEICÜa canitavicueimücü, peru que mü'ane taicü mutavicueipaü catini'eriecamücü.

¹⁶ Xüari xeme müpaü xecatenimaica, Cacaüyari tuquieya xemühümeCÜ haque Cacaüyari 'Iyarieya meyeca. ¹⁷ Tevi xüca 'ica'una Cacaüyari tuquieya, Cacaüyari canica'unamücü 'iya. Cacaüyari tuquieya canipasieca hesiena mieme. Xemeri xepühüme tuqui.

¹⁸ Xepücateyu'irüviyani. Xüca xevitü xeme timaiveme yu'erieca, temaivavemete que memütEyu'erie hicü miemetexi, 'asicatimaitü püta que'ayani, yuri timaivetü mayanicü. ¹⁹ Cuiepa memütama que memütemaivave, yacü xEICÜa haineme cani'erieca Cacaüyari. 'Ipaü catine'uca, Temaivavemete que memütEyuCua mana, mücü yacatinivaviyani. ²⁰ Tavari 'ipaü catine'uca, Ti'aitame catinimaica niuqui que memütEXÜatüa temaivavemete, yacü xEICÜa niuqui memüXÜatüacü catinimaica. ²¹ 'Ayumieme 'aixüa püca'ane ve'emete müvaxatanicü teüteri. Masi naitü xehesüa catinimiemetüni. ²² Sepa Papuru, sepa 'Apuruxi sepa Sepaxi, sepa cuie, sepa xemayeneniere, sepa xemucüi, sepa hicü mieme xemütehexeiya, sepa 'uxa'atüni varie mieme xemütehexeiya, naitü xehesüa catinimiemetüni. ²³ Xemeta Cürisitusüa xecanimiemetetüni, Cürisituta Cacaüyarisüa canimiemetüni.

4

Nü'arisixi que memütehüritüariecai

¹ 'Ipaüta tequete'erivani tame, Cürisitu tupirisiximama que temütehüme, que temüte'uhüritüarie temihecüatanicü tita müti'aviesiecai Cacaüyari hepaüsita. ² Camüsü 'ena xüca hüritüarieca, caneuyeveca yamüticamienicü. ³ Peru xüca xeme xenesicu'ivaviyanique 'isücate vahepaü, xüca 'isücate memüteüteri xEICÜA menesicu'ivaviyanique, tixaü nepücane'iyaritüacaqueyu mücücü. Ni necümana nepücane'ivaviyave. ⁴ Sepa 'asinemücatimate nehesie nemürahüpanicü, mücücü xEICÜA heiserie nepücahexeiya. ⁵ Ti'aitame püta canihücütüni que mü'ane 'isücametütü munesicu'ivaviyani. 'Ayumieme xepüca'inüatani tucariyari ca'aye'avecacu cuxi, Ti'aitame 'acuxi canuavecacu. Mücü canihecüariviyamücü tita mütiuti'aviesie yüvipa. Masiücüme caneyetüamücü que memüteyuricu teüteri yu'iyarisie. 'Anaqueri yuxexütü 'aixüa mecatenicühüavarüvacuni, Cacaüyari que mütivanaquisitüani.

⁶ Yanemütixehecüatüanicü ne'ivama, 'ayumieme necaninexatacaitüni, 'Apuruxi necanixatacaitüni, para xetasiha'erivatü xemeitimanicü 'icü 'inüari, Que müre'uxa püca'anuyehaitürüveni, manuyüne, capa xevitü 'utahüsierienicü, xeimecü naqui'atü, xeime püta xani'erietü. ⁷ Camüsü quepaicü pe'anuyehaitürüveme pümasi'ayeitüa. Tita perexeiya pecatimiquievetü. Mericüte, xüca petiumiquieni, titayariri ve'eme peti'axata, pecaticumiquivame pe'axatatü.

8 Xemeri xüari xeniuhuxaca, naime xetehexeyatü xenacüneri. Xecanaye'axüani te'aitamete xe'acüneca, xetasitave'erietü tame. Xüca yuricü te'aitamete xe'acüneque tüma, tametari xehamatü tete'aitatü temacüneccü. 9 'Ipaü netinicu'erivani, Cacaüyari pütasi'ucayasaxü tame nü'arisixi, 'imatüremete temühümetünicü, müme memanutaxüriya mecui'ivaque vahepaü temü'anenenicü. Te'ixüariyatü tecanacüne cuiepa memütama vahüxie, Cacaüyari tupirisiximama teüterita vahüxie. 10 Tame yacü te'utiyuaneme tecani'erivani Cürisitusie mieme, cari xeme püta xecatenimaivaveni Cürisitusie xeteviyatü. Tameri tepücatürücavi, cari xeme xecanitürücavini. 'Aixüa xecatenicuxaxasivani xeme, tame püta tenixani'erivani. 11 Hicüque teneuhacacuicuni teneuharicuni tenimamaveni teniutiveiyani teneu'uvacatetüni. 12 Tetenita'uxitüaca tamamacü tete'ivatü. 'Axa tetecühüavarüvatü, 'aixüa teputiyuane. Te'uveyarietü yatepüte'uca'eniva. 13 'Axa me'utiyuanecacu tahepaüsita, tepüvanütüa. Cuiepa xasiyaripaü tecani'aneneni, naime temüxiquiyaripaü tecani'aneneni hicüque.

14 'Ipaü neti'utüatü nepücaxeteviyasitüamücü. Masi nepüxenütüamücü nenivema xemühümecü nemüxenaqui'eriecü. 15 Sepa tamamata miriyari xemüvarexeiyanique texe'üquitüvamete Cürisitusie xeteviyacacu, yumüireme xepücavarexeiya yuquemasima. Cürisitu Quesusisie netiviyatü, niuqui 'aixüa manuyüne neticuxatatü, necanixe'utinuivitüani. 16 'Ayumieme vaüriyarica necanixepitüaca, xenesi'üquetü xequenacüni.

17 Müpaü xemütecahunicü, 'ayumieme xehesüa

nepeitanü'a Timuteu. Mücüta caninenivetüni, neninaqui'erieca, yacatinicamiëni Ti'aitamesie tiviyatü. Mücü canixe'aye'eritüamücü que nemütiuyeica Cürisitu Quesusisie netiviyatü, yaxaicüa que nemüti'üquita naisarie memeyutixexeüriva vahesüa. ¹⁸ Hipatü vaniu mecaniutihüsierieni, xehesüa necaheta'ame me'erietü. ¹⁹ Neri cuitüva necaneta'amücü xehesüa, xüca müpaü tinaqueni Ti'aitame. 'Ana nepüretimani que memütetürücavi müme müpaü memütehüsierietüca, sepa que memütecuxata. ²⁰ Cacaüyari ti'aitametücacu, pücaheuyevese vaüca müticuxatanicü. Mücü ti'aitametücacu, türücaria puxuave püta. ²¹ Que tixenaque. Xehesüa netita'ani nexetavayatü. Nepeta'ani nusu nexenaqui'erietü neca'ane'eriyatü'acu.

5

Que mütiuta'inüasie xevitü mürucuyanecai

¹ Cari müpaü catiniciuniuvani, quename xeniu, xevitü xeme 'icumaüva que mü'ane mücayü'üya. Que memücateyurie nuivarite, yacatiniyurieneni 'iya 'icumaüvatü. Yuteivari xeniu caniutivitüni. ² Cari xeme xepühüsierietüca. Caneuyevaca masi xemutisuananicü, yusata xemenuyenü'anicü müya mütiyuriene. ³ Nesü sepa nevaiyarisie teva nemuyeica, netininemaica xehesüa nemuyeicanipaü. ⁴ 'Ipaü xequeteneuyuri Ti'aitame Quesusi xehüavetü. Xequeneuyucuxeürie, neta xehamatü ne'uyeicacacu yacütütü. Tati'aitüvame Quesusi xetürücacayacacu, ⁵ xequeneyetua que mü'ane müya mü'ane, Cauyumarie mica'unacü vaiyarieya,

'iyarieya püta mütavicueisitüarienicü 'iya tucarisie quepauca munuani Ti'aitame.

⁶ Ve'emete que xemüteyuxata, mücü 'aixüa püca'ane. Müpaü xecateme, 'esipemecü pa naitü canitutacuxaniriyarieni ticuxanariyamecü.

⁷ Xequeneyu'itieca ticuxanariyame müye'i mumavenicü, 'axa que xemüteyurica. Pa müheca püta xequenacüni, xemü'itiyatüanicü yaxeicüa mücü 'ixüararipa que memüte'i'itiva pa cuxaxanime, cacuxaxanime xeicüa memütecuanicü püta.

Mücü 'ixüararipa muxasi türixi que memüte'ucuicüiva, teüteri meteha'erivacacu Cacaüyari que mütivaruhayevaxü vateüterima, hicüta yaxeicüa mavariyari 'ari caniumierieni Cürisitütü.

⁸ 'Ayumieme tame temü'ixüaramete yacütütü, ye'imecü cuxaxanimecü tepücayüaca, 'axa 'aneneme tehexiyatü 'axa teteyurietü. Masi cacuxaxanitü que müticüaiva 'ixüararipa, tameta 'aixüa tequetehecüasieca, yuri teque'utiyuaneni.

⁹ Müpaü netinixe'u'utüirieni xeime xapasie, xemücavanücacü rucusixi ne'utaitü.

¹⁰ Nesü nepücavaxataca 'ena cuiepa memürucusixi, müme naime memütehieve'erie yuhesie mieme, memütenavaya, mümeta tetexi memüvarayexeyia.

Müme yemecü xüca xecavanücaque, caneuyevacaqueyu masi cuiepa xemücayuhayevacü, xemanuyecünecü püta.

¹¹ 'Ipaü necanaineni hicü, que nemütixe'u'utüiri 'ana, ta'iva yuxatatü xüca rucuyaneni, xüca naime tihieve'erieca yuhesie mieme, xüca tetexi varayexeyiani, xüca 'axa 'utaineni hipame vahepaüsita, xüca taveneni, xüca tinavayani,

müpaü nepaine, müpaü 'aneme xepücanüca, ni hamatüana xepücatecuaca. ¹² Careuyevese 'acu xemüva'inüatanicü yuhesüa miemete. Queri reuyevecaqueyu nemüvata'inüatanicü tacua miemete, ¹³ Cacaüyari püta mü'isücamecü müvacu'ivaviyacü. Peru yusata xequenanyenü'a xeme que mü'ane 'axa mütiyuriene.

6

Que mütiyarutahüavixü, que memüteyuxanetai 'isücate yuri memücate'erie vahüxie

¹ Xevitü xeme xüca 'ixanetamücünü yu'ivatüme, queri tiyumaica menuhanacü 'isücate yuri memücate'erie vahüxie, Cacaüyari teüterimama vahüxie püta cayuvaüriyatü. ² Müpaü xecateme, Cacaüyari teüterimama 'isücate tenacünicuni cuiepa memütama tevati'ivaviyaque. Xücasü xeme xehümetüni xemüva'inüatani cuiepa memütama, titayari xecateyüvave xemüte'inüatanicü 'esitipeme hepaüsita. ³ Müpaü xecateme, tame tepüvata'inüatani Cacaüyari tupirisiximama. Pini hepaüsita titayari xecateyüvave masi yemecü. ⁴ Me xücarı pini hepaüsita xeyuxanetani, titayari xetevarayasa 'isücate memücamariva memüyuyexeüriva vasata memüva'enienicü. ⁵ Nexeteviyasitüanique 'ipaü netinicuxatani. Ni xevitü 'acatiuyeica xesata timaivetü, yüvetü müti'inüatanicü 'ivamama que memüteyuxaneta. ⁶ Masisü yu'ivamatü xepüyuxaneta, müya xeteyurietü müme yuri memücate'erie vahüxie.

⁷ Masiri mexi xeyuxaneta, yemecü xeniyutexieca xemaye'axüanicü. Titayari masi xecatevapitüaca hipame, 'axa memüxeyurienicü, titayari masi xecateyutauni xemünavaiyarienicü. ⁸ Peru xeme püta 'axa xecaniyuyurieni. Xecaniyuna-vatüveni yu'ivamatü.

⁹ Müpaü xecatamate, müme 'axa memüteyurie vahesie pücatinaqueni memaye'axüanicü Cacaüyari tiva'aitüvame mayanicü. Xepücateyu'irüviyaniri. Xüca 'icumaüvani que mü'ane mücayü'üya mücayücüna, tetexi xüca varayexeiyani, xüca 'icumaüvani xeime 'üyaya cünaya, xüca 'uquitütü 'ucari vahepaü yüaneni, 'uquitütü xüca 'icumaüvani xeime 'uqui, ¹⁰ xüca tinavayani, xüca naimetihive'erieca yuhesie mieme, xüca taveneniri, xüca 'axa 'utaineneni hipame vahepaüsita, xüca ticumaüvani hipame tivapini, hesiena pücatinaqueni maye'anicü, Cacaüyari ti'aitüvame mayanicü. ¹¹ Müpaü xe'ananetü xecanihümetücaitüni hipatü. Perusü hicürixüa xecaniu'itiyani masi. Xecaniupasieni Cacaüyarisie mieme. Heiserie xecaniupitüarieni, Ti'aitame Qesusi Cürisitusüa xemiemetetütü, tacacaüyari 'iyarieyasie xeteviyatü.

Yuvaïyarisie xe'u'uvatü, visi ticuxaxasivame xequenayeitüa Cacaüyari

¹² Heiserie necanexeiyani nai nemütiyurienenicü, que pemaine. Xasunicü, peru nai netiyurienetü nepücapareviyani. Que pemaine, heiserie nepexeiya nai nemütiyurienenicü, peru nepücanaevaüriya tixaütü heiserie mexeiyanicü nehepaüsita. ¹³ 'Icuai

rayuriepa catini'ayumiemetüni, rayuriepa 'icuaisie catini'ayumiemetünita, que pemaine. Hü, peru Cacaüyari 'uxa'atüni varie canitaxütüamücü rayuriepa 'icuaimame. Peru ravaiyari para micumaüvanicü que mü'ane mücayü'üya mücayücüna, mücücü püca'ayumieme. Ti'aitamesie mieme püta catini'ayumiemetüni, Ti'aitame tavaiyarisie mieme catini'ayumiemetünita. ¹⁴ Cacaüyari canenucuquetüani Ti'aitame. Catananucu'uitüamücü tameta yütürücariyacü.

¹⁵ Müpaü xecatemate, xevaiyari Cürisitu mamateya 'ücateya canihücütüni. Mericüte, tita Cürisitu vaiyarieyasie mütimieme, ne que netinavairieni Cürisitu, para 'uca tuminicü muyuvitünüa pinieya mürayanicü. Pücatixaü yemecü. ¹⁶ Müpaü xecatemate, que mü'ane 'uca tuminicü muyuvitünüasie mütiviya, yuhamatü xei vaiyari mecanacücani meyuxevitü. Que maine 'utüaricayari, Yuhutatü xei vaiyari mecanacünicuni meyuxevitü. ¹⁷ Masi que mü'ane Ti'aitamesie mütiviya, yuhamatü xei 'iyariyari mecanacücani meyuxevitü.

¹⁸ Xequeneyuta'una capa xe'imayüanicü que mü'ane mücayü'üya mücayücüna. Naime 'axa que mütiyuriene tevi, pücayusevixima yuvaiyarisie, peraine. Pücatixaü, masi que mü'ane micumaüva que mü'ane mücayü'üya mücayücüna, mücü püyusevixima yuvaiyarisie. ¹⁹ Müpaü xecatemate, xevaiyari tuqui canihücütüni 'Iyari Mütiyupatasie mieme, xehesie müyecacü. Cacaüyari canixepitüaca mücü 'Iyari. Xeme yücümana xepücayucusiyarima. ²⁰ Xevitü püta

'uyutuacu xepunanaiya. 'Ayumieme yuvaiyarisie visi ticuxaxasivame xequenayeitüa Cacaüyari, yu'iyarisie meta, Cacaüyari mücusiyaieyacü.

7

Müme memüneneüque memüviqi vahepaüsita

¹ Nepütixetaxatüaniqueyu yuxapasie que xemünete'uta'ivaviyaxü. 'Aixüa cani'aneni xüca 'uqui 'uca cacumaüvani. ² Peru rucusixi memüyumürecü, 'uquisi yuxexütü yü'ütama mequevarexeiyani, 'ucarita yuxexütü yücünama mequevarexeiyani. ³ 'Uqui que'ipitüaca yü'üya que müreyevese, yaxecüata 'uca quetipitüaca yücüna. ⁴ 'Uca heiserie pücahexeiya yuvaiyari hepaüsita, cünaya püta heiserie canexeiyani. Yaxecüata 'uqui heiserie pücahexeiya yuvaiyari hepaüsita, 'üyaya püta heiserie canexeiyani. ⁵ Xepücatehayeva xeyucumaüvatü, me xeyu'enietü 'esiva xecüa xüca yaxeteheutevini, neneviericü xemü'ayumiemetetünicü, tavari xeyuxevitü xe'acüneque, capa Cauyumarie xe'uta'inüatacü, capa xecayüvavenicü xemüteyu'aitüacacü.

⁶ 'Ipaü nepaine xemütemaicacü que xemüte'upitüarie. Netixe'aitüatü nepücahaine. ⁷ Müpaü pünetaquaniqueyu, xüca yunaitü teüteri nehepaü me'anenenique. Masisü Cacaüyari 'aixüa tiuca'iyaritü yücü catinivapitüaca yuxexuime, xeime 'ipaü, xeimeta müpaü.

⁸ 'Ipaü netinivarutahüave müme memücaneneüque memücaviqi, viyurasixi meta. 'Aixüa caniyümücü xüca nehepaü me'anenetü meyhayeva. ⁹ Me xüca müpaü mecayüvaveni,

meque'utineneüque meque'utiviquieni. Mecuxi queneüqueni, mecuxi queviequieca, capa 'utatanicü.

¹⁰ Peru müme memüneneüque memüviqui, müpaü netiniva'aitüaca, masi ne pücatixaü, Ti'aitame püta müpaü tinivaruta'aitüani, 'uca yücüna pücacu'eirieni. ¹¹ Me xüca 'icu'eirieni, neuyeveca caviquietü müyuhayevacü, ya neuyeveca hutarieca munuanicü yücünasüa. 'Uquita yü'üya pücacu'eirieni.

¹² Hipameri müpaü netinivarutahüave, Ti'aitame 'asimüca'utayücü 'icü hepaüsita, xevitü ta'ivatütü yü'üya xüca 'avitücüni yuri cati'eriecame, xüca 'üyaya yuvaüriyani hamatüana mucanicü, mücü püca'icu'eirieni yü'üya. ¹³ 'Uca meta yücüna xüca hexeiyani yuri cati'eriecame, xüca cünaya yuvaüriyani hamatüana mucanicü, mücü püca'icu'eirieni yücüna. ¹⁴ 'Uqui yuri mücati'erie canipasieca yü'üyasie tiviyatü. 'Uca yuri mücati'erieta canipasieca ta'ivasie tiviyatü. Mesü xüca müpaü ca'anenique, xenivema mepüca'itiyatücanique, peru müpaü mü'anecü, mecanipasieca Cacaüyarisie miemecü. ¹⁵ Peru que mü'ane yuri mücati'erie xüca 'i'eirimücüni yuri ti'eriecame, mecuxi queheyani. Pücaheuyevese ta'iva 'uquitütü 'ucatütü hesiena tiviyatü müyuhayevacü xüca müpaü 'aneni. Cacaüyari que mütatiuta'ini, cataniuta'inieni hesiena temüteviyanicü teca'uximatüarietü ta'yarisie. ¹⁶ 'Uca queri petimate, xüca pe'itavicueisitüani 'acüna. 'Uquita que petimate xüca pe'itavicueisitüani 'a'üya.

¹⁷ Mücü xEICÜari, Ti'aitame que mütivarupitüa

yuxexuime, que me'anenetü 'amemu'uvacai yuxexuitü quepaucua Cacaüyari müvaruta'ini, müpaü me'anenetü meque'u'uvani. 'Ipaü netiniva'aitüaca yunaitü memeyutixexeüriva naisarie. ¹⁸ Huriyusixi vaxitequiyacü 'inüasietü xüca 'uta'inierieni, pücaheyetitüani va'inüari. Ca'inüasietü vaxitequiyacü xüca 'uta'inierieni, pücayu'aitani mü'inüaritüarienicü. ¹⁹ Sepa mu'inüasie, sepa müca'u'inüasie, xüca yaticamieni que müti'aita Cacaüyari, mücü xeicüa caneuyeveca. ²⁰ Yuxexuitü que me'anenetü memuta'inierie, müpaü meteyurietü mequeyuhayeva. ²¹ Vaüriyarica peti'uximayacai quepaucua pemuta'inierie. Sepasü pepüca'a'iyaritüaca mücücü. Me xüca peyüveni pemüxüncü, 'aixüa caniyümücü masi. ²² Que mü'ane muta'inierie Ti'aitamesie mütiyianicü, vaüriyarica ti'uximayatame hücütütü, xünariecame nayani Ti'aitamesie mieme. Müpaüta yaxeicüa, que mü'ane muta'inierie xünitü, 'iya Cürisitusie mieme catini'uximayatametüni. ²³ Xevitü 'uyutuacu xepunanaiya. Te'uximayatametütü xepüca'acüne teüteri vahesie mieme. ²⁴ Yuxexuitü que me'anenetü memuta'inierie, müpaü meteyurietü mequeyuhayeva Cacaüyarisie meteviyatü. Müpaü nepaine ne'ivama.

²⁵ Müme memücaxuriquitüca vahepaüsita tixaü nepücarexeiya Ti'aitame yatiu'aitacu. Peru que nemüticu'eriva netinixetaxatüani müpaü netimaitü, Ti'aitame caneninimayaca neniüqui müseüyenicü. ²⁶ 'Ayumieme 'ipaü 'aixüa

'aneme neni'erieca hicü temü'uximatüariecü, 'aixüa cani'aneni xüca tevi yuhayeva que müti'ane. ²⁷ 'Uca petiuvitütüarie 'acu. Mericüte, pepücaticuvauneni pemü'axünacü. 'Uca petimave 'acu. Pepüca'icuvauni 'uca. ²⁸ Me xüca peneüqueni, 'aixüa cani'aneni, 'axa petiuyurieme pepüca'a'erieca. 'Üimari mücaxuriqui xüca 'utiviquieni, 'aixüa cani'aneni, 'axa tiuyurieme pücayu'erieca. Mücü xeicüa, müme memüvitütüarie mecani'uximatüariecuni mexi yuvaiyarisie me'u'uva. Ne masi nepünaqui'acaqueyu xüca xeca'uximatüariecaque.

²⁹ 'Ipaü nepaine ne'ivama, tucari canaye'aximeniri. Mexicuxi, müme memüvaravitücü yü'üitama, yaxaicüa müme memücavaravitücü vahepaü meque'aneneni, ³⁰ mümeta memutisuana müme memüca'utisuana vahepaü meque'aneneni, mümeta memüyutemamavie müme memüca'yutemamavie vahepaü meque'aneneni, müme memütenanetüve, müme memüca'atüiyarievave vahepaü meque'aneneni, ³¹ müme memi'usarüva 'ena cuiepa timieme, yaxaicüa müme memüca'i'usarüva vahepaü meque'aneneni. 'Icü cuie que mü'ane 'epücareutere.

³² Pünesinaque xemücayu'iyaritüacacü vaüca xeteha'erivatü. Que mü'ane mücareca'üya, Ti'aitamesie timiemecü niyu'iyaritüaca, que mütinaqui'asitüani Ti'aitame. ³³ Que mü'ane müreca'üya cuiepa timiemecü niyu'iyaritüaca, que mütinaqui'asitüani yü'üya. ³⁴ Hutamecü müpaü tinimaica. 'Uca mücarecacüna mücaxuriqui meta niyu'iyaritüaca Ti'aitamesie timiemecü, hesiena

mieme müpasienicü yuvaiyarisie yu'iyarisieta. Que mü'ane mürecacüna niyu'iyaritüaca cuiepa timiemecü, que mütinaqui'asitüani yücüna.

³⁵ 'Ipaü netinicuxatani xemüpareviyanicü. Nexeviniyamütü nepüca'utaine. 'Aixüa 'anemecü xemümasiücünicü que müreuyevese neputaine, Ti'aitamesie mieme xemü'ayumiemetetünicü xecacuhapanietüvetü.

³⁶ Me xüca 'üimari hexeiyani mücaxuriqui, 'aixüa que mücati'ane 'iyurieme xüca yu'erieca, xüca 'e'uteviniri, xüca reuyeveca müpaü mü'anicü, que mütinaque yaquetiuyurieni. 'Aixüa caniyümücü, meque'utineneüque, 'axa mete'uyurieme mepücayu'erieca. ³⁷ Que mü'ane müseire yu'iyarisie, tixaü careuyehüatü, yünü'avetü que mütiyumate, xüca yu'iyarisie müpaü tiyumaica mi'üviyanicü caxuriquime que mü'ane hesüana mümieme, 'aixüa catiniyuriemücü.

³⁸ 'Ayumieme que mü'ane mivitütüa 'üimari mücaxuriqui hesüana mümieme, mücü 'aixüa catiniyuriemücü, que mü'ane müca'ivitütüa masi 'aixüa catiniyuriemücü.

³⁹ Caneuyeveca 'uca yücünasie mütiviyanicü mexi 'ayeyuri 'uqui. Xüca cünaya 'umüni, canixünariemücü. Caniyüvemücü mütiviquienicü que mütinaque, peru Ti'aitamesie tiviyatü xEICÜA canitivitümücü. ⁴⁰ Ne que nemüticu'eriva, caniyutemaviecamücü masi xüca müpaü 'anetü yuhayeva. Müpaüta netinicu'erivani, neta

Cacaüyari 'Iyarieya nepexeiya.

Tita tetexi memütemaviyari hepaüsita

¹ Tita cacaüyarixi memütemaviyari hepaüsita netinixetaxatüaniqueyu. 'Ipaü tetenimaica, quename tanaitü tetemate que temütecu'eriva. Peru yatetemaitü que temütecu'eriva, mücücü tecanihüsieriecuni xeicüa. Tetetacanaqui'erietü püta tecaniseiriyariecuni masi. ² Tixaütü timaiveme xüca yu'erieca, 'acuxi 'asipücatimaive que müreuyevese yamütimaicacü. ³ Masi xüca 'inaqui'erieca Cacaüyari, Cacaüyari canimaicamücü müya mü'ane.

⁴ Mericüte, 'icuai hepaüsita cacaüyarixi que memütemaviyari, müpaü tepütemate, tete pücaxuave cuiepa yuri mücacaüyari, xevitü pücaxuave cacaüyaritütü. 'Iya yuxevitü 'acaniuveni xeicüa cacaüyaritütü. ⁵ Peru sepa 'amemu'uva müme cacaüyarixi memüte'umamativa taheima cuiepa, cacaüyarixi que memüteyumüire, te'aitamete que memüteyumüire, ⁶ masi tame que temütemate, Cacaüyari caniyuxevini ta'uquiyaritütü. Naitü hesiena canayeneicani, tame hesiena mieme tecani'ayumiemetetüni. Ti'aitameta caniyuxevini Quesusi Cürisitu hücütütü. Naitü tiniunetüarieni 'iya 'inetüacu, tameta teniunexüani 'iya tasi'unetüacu.

⁷ Peru yunaitü 'ipaü mepücatemate. Hipatü 'acuxi mecacanivaratümai'yavaveni, mevamaive'erietü memanucuneniere. Müme quepaucua memicua'a tete mavarieya, mücü cacaüyari mecana'erivani. Müpaü metecu'erivatü mecaniyuseviximaca yu'iyarisie, memücaseseüye que memüteyumatecü. ⁸ Mericüte, ta'icuai pücatasi'aye'atüani Cacaüyarisüa. Sepa

temüca'icua'a, yaxaicüa tixaü tepücateheuyehüva. Mesü, sepa temicua'a, mücücü tepücapareviya. ⁹ Xequeneyucuerivayurieca, capa xavaruti-quetamüracü müme memücaseseüye, xetecuatü heiserie que xemütehexeiya. ¹⁰ 'Ecü müpaü xeniu pemütimate, xüca caseüyetü masixeiyani mana peticuacame xeime cacaüyari tuquieyasie, que mütiyumate catiüvaüriyarieni miticuanicü tita mütimaviyari mücü cacaüyari. ¹¹ 'Iya mücaseüye canitatümaiariemücü masi, 'ecü müpaü pemütimatecü, sepa mü'a'iva, sepa Cürisitu hesiena mieme mumü. ¹² Müpaü 'axa xevayurietü yu'ivama, xevatavayatü müme que memüteyumate, 'axa xecaniyurieca Cürisitu. ¹³ 'Ayumieme xüca 'icuaicü 'utiquetamüre ne'iva, mecuxi nemüca'iticuani vai neheyemecü, capa ne'itiquetamüracü ne'iva.

9

Nü'arütütü heiserie que mürexeiyacai

¹ Camüsü necatinenü'ave ne. Necatinü'ariecame 'acu. Quesusi necatiuxei Tati'aitüvame. Xeme xecatehüme tita mütiutixuaverixü neticumauvacacu ne, Ti'aitamesie netiviyatü. ² Sepa hipatü nü'ariecame memücanesi'eriecaque, xeme xecanenimaica nü'ari que nemütihücü. Ne'inüari xecanihümetüni, xecümana catinimasiücünü nü'ari que nemütihücü Ti'aitamesie netiviyatü.

³ 'Ipaü nepaine ne'utaniutü nehesie mieme, neva'eiyatü müme memünesixaneta. ⁴ Camüsü, heiserie tecatehexeiya temütemiquienicü para temütecuanicü temüte'ienicü. ⁵ Heiserie tecatehexeiya ta'uitama temüvaravitücünicü

ta'utüma, 'ivamarixi mehümetüme, que memüteyurie hipatü nü'arisixi, Ti'aitame 'ivamama que memütevaravitücü, Sepaxita que mütiyuriene.

⁶ Ne xEICÜa Verunave xEICÜa xÜari müpaü tepücatepitüarie, temütehayevacü tete'ivatü.

⁷ Tamüsü, quepaicü cuya payani yuxaüta tiyupitüatü. Quepaicü haraveri muca'iteüta pücaticuani 'icuaxiyari.

Quepaicü va'üviyatü muxasi, varesiyari ca'anu'ieni. ⁸ Tvipaü xEICÜa que neticuxata, 'ipaü ne'utaitü. 'Inüari niuquiyari yaxeicüa caraine 'acu.

⁹ Müpaü catine'uca Muisexi 'inüarieyasie, Pepüca'isurihüani puixi quepaucua mitiquesina türicu mütihenarienicü.

Puixisixi vahütü xEICÜa que ticuxata Cacaüyari. ¹⁰ Masi tahesie mieme caticuxata. Tahesie mieme yemecü müpaü püraca'utüarie, meuyevesecü cuiesaname mücuiesananenicü yuri ti'erietü mexi ta'icueva, 'uvameta müti'unicü yuri ti'erietü quename 'icuaxiyari hexeiyatü 'ayani.

¹¹ Tame 'iyarisie timieme tecaniuca'eni xehesüa. 'Aixüa catiyüni vaisie timieme xüca te'uca'isanani yaxetatemicuacacu.

¹² Hipame xecanivapitüaca heiserie memexeiyanicü xehepaüsita. Tame masi yemecü heiserie tecatehexeiya temütemiquienicü.

Peru sepa heiserie temexeya mücücü, müpaü tepüca'yüa. Naime tepütenevie masi, temüca'inenacacü niuqui 'aixüa manuyüne Cürisitu hepaüsita.

¹³ Müpaü xecatemate, müme tuquita memüte'uximaya, müme tuquita mieme mepütecua'a. Müme müratimavatüre memü'ayumiemete, mavaripa mieme meteniuhanani.

¹⁴ Ti'aitame yaxeicüa tinivaruta'aitüani müme niuqui 'aixüa manuyüne memücuxata,

müme memüte'ivanicü yametecuxatatü. ¹⁵ Ne xeicüa nepücanevaüriya müpaü nemütiyurienenicü. Que nemütü'utüa meta, müpaü nepüca'utaine yanemütimiquienicü. Mecuxi nemümüniqueyu masi. Xevitü yacü ne'utaineme pücanesi'ayeitüani, 'aixüa que nemüticuxata nehepaüsita.

¹⁶ Sepa niuqui 'aixüa manuyüne nemücuxata, masi mücücü nepüca'yüve 'aixüa nemüticuxatanicü nehepaüsita. Väüriyarica masi netinicuxatani. Xüa 'ui, que nemütinemaicaqueyu, xüca niuqui 'aixüa manuyüne necacuxatanique. ¹⁷ Xüca nenevaüriyanique müpaü nemütiyurienenicü, nepüti'ivaniqueyu. Masi nepuviyarie hüritüaricacü, sepa nemücanevaüriyanique. ¹⁸ Querite neti'ivani 'acu. Niuqui 'aixüa manuyüne xüca necuxatani necatinecuetatüatü, mücü canine'ivaricatüni. Netinicuxatamücüni yanecatiyurienetü heiserie que nemürexeiya, niuqui 'aixüa manuyüne necuxatatü.

¹⁹ Sepa nemünenü'ave, yunaime vahesie mieme väüriyarica neti'uximayatatü nepaneyeitüva, yumüireme masi nemüvarahapanacü.

²⁰ Huriyusixi nevacuxaxatüvatü, nepünehuriyuta, nemüvarahapanacü Huriyusixi. Müme 'inüari niuquiyarisie mepüteviya, 'ayumieme vahepaü ne'aretü nepaneyeitüva nemüvarahapanacü müme 'inüari niuquiyarisie memüteviya, sepa va'inüarisie nemücativiya ne. ²¹ Nuivarite

meta mücü 'inüari niuquiyari memümamave nevacuxaxatüvatü, vahepaü ne'aretü nepaneyeitüva, nemüvarahapanacü müme 'inüari niuquiyari memümamave, sepa Cacaüyari hüxie 'inüari nemücamave ne,

Cürisitu 'inüarieya nehexeiyatü. ²² Müme memücaseseüye nevacuxaxatüvatü, necaseüyetü nepaneyeitüva, nemüvarahapanacü müme memücaseseüye. Yunaima nevacuxaxatüvatü, naime nenaneyeitüvani xüca 'acu naimecü nevatavicueisitüani hipame. ²³ 'Ipaü naime yanecatiniyurieneni niuqui 'aixüa manuyünesie mieme, neta nehésie mieme mütinaquenícü que maine niuquiyari.

²⁴ Müpaü xecatamate, müme parecu memüte'unanausa, yunaitü metanausame, xevitü xeicüa heixeiyatü nayeimücü 'ivaricasie mieme. Yaxeicüata xeme, xequeteneunanausani para xeheixeiyatü xemacüneccü. ²⁵ Yunaitü parecu memüte'unanausa mecateniyu'aitüaca naimecü. Müpaü meteniyurieca müme muma mütixainive memühuritüarienicü. Tame masi muma mütatixainive tecanihuritüarienicü. ²⁶ Nesietü que nemütiananausa, 'aixüa necatinimaica que nemütimie. Que nemütinemiene, 'eca nepücacuvaxüaxime. ²⁷ Masi nevaiyari nepücuvaya. Nepünemaxiuta capa ne'utixani'erivacü ne, netivacuxaxatüvame hipame.

10

Que mütivacu'imaiyacai capa tetexi mevarayex-eiyanicü

¹ Yaxeicüa ne'ivama, neuyeveca müpaü xemütemaicaacü, tatevarima yunaitü mücü haivitüritüa quepaucua memü'uvacai, yunaitü mana haramarasie quepaucua memanucü, ² yunaitü müme yacütütü Muisexisie meteviyatü meniuca'üyarieni haivitürisie

haramarasie. ³ Yunaitü 'axeicüa 'iyarisie mieme metenicuacaitüni, ⁴ yunaitü 'axeicüa 'iyarisie mieme meteniharecaitüni. 'Iyarisie mieme tete müvaruveiyacai, mücü nivaharitäacaitüni. Mücü tete Cürisitu canihücütücaitüni. ⁵ Sepanetü, Cacaüyari pücanaqui'acai yumüireme vahepaüsita. Macumavesie mecaniutixüriyaniri vacaxarite.

⁶ Mericüsü, mücü 'inüari caniyüni tahesie mieme, capa te'ihive'eriecacü tita 'axa müti'anene, müme memüteyucahive'eriecaipaü. ⁷ Yaxeicüa tetexi xevarayexeyatü xepüca'acüne, hipame müme vahepaü. Müpaü catine'uca, Teüteri meniucayaxixüani memütecuanicü memüte'ienicü, 'arique menanucu'uni memüteneitüvenicü. ⁸ Yaxeicüata, que mü'ane mücata'üya mücatacüna tepücavacumaüvani, hipatü müme que memüte'uyuri. Mevarucumayüaca, meniucüni xei tucarisie, xei teviyari heimana haica miriyari meyupaümetü müme. ⁹ Mücü meta, tepücate'i'uxitüaca Ti'aitame te'isipatüvetü, hipatü müme que memüte'uyuri. Me'isipaca, cuterixi vacü meniutatümayarieni müme. ¹⁰ Mücü meta, xepücaniuxieca, yaxeicüa hipatü müme que memüte'uyuri. Me'uniquixiecu, ti'uname nivaruca'una müme.

¹¹ Mericüte, que memu'itüarie müme, 'inüari caniyüni. Yacatinaca'utüarieni que mütiuyü, temü'imaiyarienicü tame, tucari manucatüa maye'acü, taparetü 'ate'u'uvacacu tame.

¹² 'Ayumieme que mü'ane 'a'uveme müyu'erie, mücü queyü'üviyani capa 'acavenicü. ¹³ Teüteri que memüte'isiparie xEICÜA xecateni'isiparieca xeme. Cacaüyari masi yacatinicamieni que

maine. Mücü pücaxepitüani xemü'isiparienicü que xemücateyüvave. Xe'isipariecacu masi canixepitüamücü que xemütevicuecacü, xepitüatü xemüyüvavenicü xete'uca'enivatü.

¹⁴ Ayumieme nenaqui'erima, xequeneyuta'una capa tetexi xevarayexeiyanicü. ¹⁵ Temaivavemete nemütivacuxaxatüvapaü, müpaü necatinixecuxaxatüvani xeme. Yücümana xequeneu'inüata tita nemüraine. ¹⁶ Tecüxi hepaüsita quepaucua 'aixüa temutiyuane Cacaüyari hepaüsita, mücü tecüxicü tecatetaxevi Cürisitumatü, yuxuriya que mütiutayeyuri. Pa quepaucua temititara, mücü pacü tecatetaxevi Cürisitumatü, yuvaiyarisie que mütiumierie. ¹⁷ Mücü pa que mütiyuxevi, tameta tamüiretü xei vaiyari tecanühümetüni. Tanaitü 'axeicüa tenitihapanani xei payarisie mieme.

¹⁸ Mücü meta, müme 'Ixaheri nuivarieyasie memütinunuiva xequenivara'erivani. Müme mavari memütecua'a, mecateyuxevi müratimavatüre miemematü. ¹⁹ Mericüte, quesü nehainericü. Tita tete mütimaviyari tixaütü mütihücücü neraine. Tete cacaüyariyari tixaütü mütihücücü neraine. ²⁰ Masisüari 'ipaü nenaineni, tita memütemava nuivarite, cacaüyarixi 'axa memü'anene vahesie mieme mecatenimavani, que mü'ane yuri cacaüyari mücahücüsie mieme. Pücanesinaque xemüyutaxevirecü cacaüyarixi 'axa memü'anene vahamatü. ²¹ Xepücaüyüvave Ti'aitame tecüxieyasie mieme xemanu'ieni, mexi xe'enuye'e cacaüyarixi 'axa memü'anene vatecüxisie mieme. Xepücaüyüvave Ti'aitame 'icuaiya xemütecuanani, mexi xetecua'a cacaüyarixi 'axa memü'anene va'icuai. ²² Me, tete'ihaxütüani

Ti'aitame. Que tetetürücavi tame, Ti'aitame tahepaü catitürücaüyecacu.

Nai xequeteneyurieca Cacaüyari visi müticuxaxasivanicü

²³ Que pemaine, heiserie tecanexeiyani nai temüteyurienicü, peru nai teteyurietü tepücapareviyani. Heiserie tecanexeiyani nai temüteyurienicü 'acu, peru nai teteyurietü tepücaseiriyarieni.

²⁴ Mecuxi yuxexuitü mepücatecuvauni yuxaüta 'aixüa memü'itüarienicü. Mequetecuvauni hipatü püta 'aixüa memü'itüarienicü.

²⁵ Naitü mütituiya quiecari hixüapa, mücü xequetenecuaca, tixaü xecayu'iyaritüatü que xemüteyumate.

²⁶ Cuie Ti'aitame pinieya catinihücütüni, naitü cuiepa mütixuave catinipinieyatüni.

²⁷ Peru xevitü yuri cati'erietü xüca xe'uta'inieni xemütecuanicü quiena, xüca xeyuvaüriyani xemuhucü, nai que xemütemiquieni xequeteneuticua'i, tixaü xecayu'iyaritüatü que xemüteyumate.

²⁸ Peru xevitü xüca müpaü tixe'utahüaveque, 'Icü tete mavarieya canihücütüni, 'utaitü, mecuxi xepüca'iticuaniqueyu, xehe'erivatü que mü'ane yamütixe'utahecüatüa, xehe'erivatü que mütiyumate, capa yu'iyaritüanicü. ²⁹ Que xemüteyumate xeme, 'asinepücahaine. 'Iya püta que mütiyumate nepaine.

Mericüte, peru 'aixüa que tiyüni, xüca nenenu'avetü nexani'erivani, xevitü müyu'iyaritüacü que mütiyumate.

³⁰ Xüca ne'iticuani pamüpariyusi ne'ipitüatü Cacaüyari, titayariri

'axa neticühüavarüva ne'icuatü, hepaüsitana pamüpariyusi nemipitüacü Cacaüyari. ³¹ Mericüsü, sepa xemütecua'a, sepa xemüte'ie, sepa tita xemüteyurie, nai xequeteneyurieca Cacaüyari visi müticuxaxasivanicü. ³² Xepücavati'ücamüraxüani Huriyusixi, müme memücahuriyusixi meta, müme meta memeyutixexeüriva Cacaüyarisüa miemete. ³³ Naimecü necatiniyurieneni memüpareviyanicü yunaitü. 'Aixüa nemü'itüarienicü ne, mücücü nepücayüane. Yümüiretü 'aixüa memü'itüarienicü püta necaniyüaneni, memütavicueisitüarienicü müme.

11

1 Xenesi'üquetü xequenacüni, neta que nemüti'üque Cürisitu.

'Ucari que memüte'umucuresi

² 'Aixüa nepaine xehepaüsita xemünesiha'erivacü naimecü, yaxemütecahucü yeiyarisie que nemütixeyetüiri. ³ Peru neuyeveca müpaü xemütemaicacü, Cürisitu yunaima 'uquisi canivamu'utüni, 'uquita 'uca canimu'uyatüni, Cacaüyarita Cürisitu canimu'uyatüni. ⁴ 'Uqui xüca yutanenevieni, xüca ticuxatani, yucumu'ututü, caniyuteviyasitüaca yumu'ucü. ⁵ 'Uca püta xüca yutanenevieni, xüca ticuxatani, cayucumu'ututü, caniyuteviyasitüaca yumu'ucü. Yaxeicüa catiniyüni queyu xüca yumu'usie yucaxicanique. ⁶ Xüca cayucumu'utuca 'uca, mecuxi queheyucaxicani. Me 'uca xüca yuteviyani yucaxime, mu'umesetü, queyucumu'utuca masi. ⁷ Pücaheuyevese müyucumu'utucacü 'uqui, Cacaüyari 'üquisicaya mühücücü, hesiena mümasiücücü que

mü'ane Cacaüyari. 'Ucasie masi canimasiücünü que mü'ane 'uqui. ⁸ Sutüapai 'uqui 'ucasie püca'ayene, 'uca 'uquisie payene püta. ⁹ Mücü meta, 'uqui püca'UNETÜARIE 'ucasie mieme, 'uca 'uquisie mieme caniUNETÜARIE ni püta. ¹⁰ 'Ayumieme caneuyevaca 'uca 'inüari manuyecacü yumu'usie, cümana mümasiücünü heiserie que mürexeiya, Cacaüyari tupirisiximama vara'erivatü. ¹¹ Peru Ti'aitamesie meteviyatü que memüte'u'uva, 'uca 'apüca'uyeica 'uqui caheuyehüatü, 'uquita 'apüca'uyeica 'uca caheuyehüatü. ¹² 'Uca 'uquisie payene 'ana, peru 'uqui 'ucasie püyenuiva. Naitü masi Cacaüyarisie catinayenexüani.

¹³ Yücümana xequeneu'inüata que xemüteyumate. 'Aixüa ti'ane xüca 'uca nenevieri 'ipitüani Cacaüyari cayucumu'ututü. ¹⁴ Camü yututuyaricü müpaü xecate'üquitüarie, que mütitevive 'uqui xüca cüpateya 'etütüni, ¹⁵ 'uca püta visi que müti'ane xüca cüpateya 'etütüni. Yücüpa caniumiquieni manuyunacacü. ¹⁶ Me xüca xevitü niuquixiemücünü, müpaü quetimaica, tame tepücaheixeiya yeiyari müpaü 'aneme, Cacaüyarisüa miemete memeyutixexeüriva, mümeta mücü yeiyari mepücahexeiya.

Que memüte'iseviximacai Ti'aitame Tcuaiya 'inüariyari

¹⁷ 'Ipaü que nemütixe'aitüa, nepüca'yüve 'aixüa nemutainenicü xehepaüsita, que xemüteyuyexexeüriva. 'Aixüa xepüca'itüariva yaxeteyuyexexeürivatü, 'axa xecani'itüarieca püta. ¹⁸ Mücü meri, que müraniuva, 'axeicüa quepaucua xemüyuyexexeüriva, yuhixüata

xecaniyusanani. Hixüata 'arücamecü müpaü yuri nepüti'erie que müraniuva. ¹⁹ Süricü neuyeveca yuxexuime vahesie xemüteviyanicü, xesata mümasiücünicü müme memühecüasie. ²⁰ 'Axeicüa quepaucua xemüyuyexexeüriva que xemütecua'a, Ti'aitame 'Icuaiya pücahücü. ²¹ Yuxexuitü xecaniyumexütüaca, yu'icuai xe'ahapatü, quepaucua xemütecua'a. Xevitü neuhacamücüni, xevitüta nitaveca. ²² Cari quite xepücatehexeiya xemütecuanicü xemüte'ienicü. Masicutaxi xetevateviyasitüa müme tixaü memücatehexeiya, xevaxani'erietü müme memüyuyexexeüriva Cacaüyarisüa miemete. Queri netixetahüave. 'Aixüa netiutaineni xehepaüsita 'acu. 'Ipaü que xemüteyurie, 'aixüa nepüca'utaineni xehepaüsita.

Ti'aitame 'Icuaiya que mütiu'aisie 'inüariyari
(Mateu 26:26-29; Maricuxi 14:22-25; Rucaxi
22:14-20)

²³ Que nemütixeyetuiiri, neta necaniyetuiri-yarieni Ti'aitamesüa mieme. Müpaü tiniuyüni. Mücü tücarisie quepaucua müyetuiyaniquecai, Ti'aitame Qesusi pa nanucu'üni. ²⁴ Pamüpariyusi 'ipitüaca Cacaüyari, canititara pa, müpaü 'utaitü, 'Icü nevaiyari canihücütüni. Xehesie canimiemetüni. 'Ipaü xequeteneyurieca xemünesiha'erivanicü ne. ²⁵ Yaxeicüata tiniuyurieni tecüxi 'anucuhanatü mete'ucuacu, müpaü 'utaitü, 'Icü tecüxita mieme türatu mühecua canihücütüni. Nexuriyacü caniseiriyariemücü. Quepaucua xemi'ieca, 'ipaü xequeteneyurieca xemünesiha'erivanicü. ²⁶ Quepaucua 'icü pa xemuticua'ani, 'icü tecüxi quepaucua

xemanuye'eni, xecatenihēcüatacacuni que
mütiumü Ti'aitame, mexi canuave.

*Que mütiyüni xüca 'iticuani Ti'aitame Tcuaiya,
'iyarieya yaca'anecacu*

²⁷ 'Ayumieme que mü'ane 'icü pa müticuani
'icü tecüxi manu'ieni, hesiena catinaquecacu
'iyarieya que müti'ane, hesiena pürahüiyani
miseviximacü Ti'aitame vaiyarieya xuriyaya.

²⁸ Tevi queyu'inüatani. Müpaü tiyurienetü,
'icü pa quehecua, 'icü tecüxita mieme
que'anuye'eni.

²⁹ Mesü, ticua'atü 'ienetü
xüca heiseriemecü catimaica tita vaiyarieya
mütihücü, yuhesie rahüpatü catinicuacamücü
cani'iecamücü.

³⁰ Müpaü xemüteyuriecü,
'ayumieme xeneuveraranini yumüiretü xeme,
xetenicucuyeni, yuvaücavatü meneucusu.

³¹ Xüca tacümana teta'inüataque, tatacuri
tepücapitüarieniqueyu.

³² Peru Ti'aitame
quepaucua mütasita'inüata, teteni'üquitüarieca
'uximatüaricacü, capa te'anutaxüriyanicü cuiepa
memütama vahamatü.

³³ 'Ayumieme ne'ivama, quepaucua
xemüyuxeürie xetecuanique, xequeneyucuevieca.

³⁴ Xüca heuhacamücüni, yuquita quetiucuanü,
capa xe'u'inüasienicü xeyucuxeürieme. Hipatü
müreyeveşe 'aixüa netiniyuriemücü quepaucua
nemunuani.

12

'Iyarisie timieme que temüte'umiquiva

¹ Ne'ivama, neuyeveca 'ipaü xemütemaicacü
tita 'Iyarisie mütimieme hepaüsita. ² Xeme

müpaü xecatenimaica que müti'anecai quepaucua xemünuivaritetücai xeicüa. Xecanicuhapani-etüvecaitüni tetexi memücaniuvave vahesüa, que xemütecühüavarüvacai. ³ 'Ayumieme 'ipaü netinixetahecüatüaniqueyu, tevi xüca müpaü 'utayüni, Qesusi 'axa queticuxaxasivani, 'utaitü, mücü Cacaüyari 'Iyarieyasie tiviyatü püca'utaine. Mücü meta, tevi xüca müpaü 'utayüni, Qesusi catini'aitametüni, 'utaitü, 'Iyari Mütiyupatasie tiviyatü xeicüa caniyüveni müpaü mütayüni.

⁴ Yücü tepüte'umiquiva, 'Iyari yuxevicacu. ⁵ Yücü tepüte'uhüritüariva, Ti'aitame yuxevicacu. ⁶ Yücü tepütecuyitüariva, Cacaüyari yuxevicacu. Mücü canihücütüni que mü'ane yunaime müvacuyitüva naimecü. ⁷ Taxexuime tahesie, 'Iyari masiücütü canayeitüarivani, 'aixüa temü'itüarienicü tanaitü. ⁸ Xevitü canipitüarieca mütaniunicü timaivemepaü, 'Iyari yatipitüacacu. Xevitüta canipitüarieca mayeniüvenicü vaüca timaitü, mücütütü 'Iyari yuxevitü que mütipitüa. ⁹ Xevitüta canipitüarieca yuri müti'eriecacü, mücü 'Iyarisie tiviyatü. Xevitüta canipitüarieca müvaranayexürüvanicü tecuicucate, mücü 'Iyari müyuxevisie tiviyatü. ¹⁰ Xevitüta canipitüarieca türücaüyemecü yamütiyurienenicü, xevitüta müticuxatanicü, xevitüta müva'inüatanicü 'iyarite, xüca 'aixüa me'aneneni me xüca 'axa me'aneneni. Xevitüta 'aiteüya vevietü mütaniunicü canipitüarieca, xevitüta mütihecüatanicü que müticuxaxasiva 'aiteüya veviecacu. ¹¹ Mücü 'Iyari yuxevitü canihücütüni que mü'ane müvacuyitüva yunaime. Yücü catinivapitüaca yuxexuime, que mütiyuvaüriya.

Xei vaiyari tecanacüne tanaitü

¹² Yaxeicüa tavaiyari caniyuxevini, tamamate ta'ücate tatenite naitü timüirecacu. Naitü tavaiyarisie timieme timüirecacu müyuxevipaü vaiyari, müpaüta cani'aneni Cürisitu. ¹³ 'Iyari müyuxevi que mütatiutaxeviriyaxü, xei vaiyari tecanacüne quepaucua temuca'üyarie, sepa Huriyusixi Cüriyecusixi temühüme, sepa vaüriyarica temüte'uximaya, sepa temütanü'a. Tanaitü tecaniuhatuïyarieni, 'Iyari müyuxevi tahesie mieme mütayeuriyacü.

¹⁴ Mücü meta, ravaiyari xei mamayari xei 'ücyari pücahücü. Pümüire püta. ¹⁵ Ra'üca xüca müpaü hainenique, Ne ramama nemücahücücü, 'ayumieme ravaiyarisie nepücamieme, ravaiyarisie camiemetütü püca'ayaniqueyu, müpaü 'utayüca xEICÜA. ¹⁶ Ranaca xüca müpaü hainenique, Ne rahüxie nemücahücücü, 'ayumieme ravaiyarisie nepücamieme, ravaiyarisie camiemetütü püca'ayaniqueyu, müpaü 'utayüca xEICÜA. ¹⁷ Ravaiyari naitü xüca hüxitünique, queti'enaniqueyu. Naitü xüca nacatünique, queri reu'ücueniqueyu. ¹⁸ Peru hicü Cacaüyari ravaiyarisie canicayasa xexuime que mütinaque. ¹⁹ Me naitü xüca xei paüriyaritünique, queri tihücütüaniqueyu ravaiyari. ²⁰ Masi pümüire, peru ravaiyari caniyuxevini.

²¹ Rahüxie püca'yüve müpaü mütitahüave ramama, Nepücamasiheuyehüva, 'utaitü. Yaxeicüata ramu'u püca'yüve müpaü mütitahüave ra'ücate, Nepücaxeheuyehüva, 'utaitü. ²² Masi tita catitürücvime temüte'erie, mücü yemecü tepeuyehüva. ²³ Tavaiyarisie timieme,

tita 'aixüa cati'aneneme temüxata, mücü tecaniquemaritüaca masi. Tavaiyarisie tita visi mücatixeyarie, visi 'anenetü masi canayeitüarivani, ²⁴ tita visi mütixeyarie müpaü mücareuyeveseçü. Masi Cacaüyari nitaxeviriyani tavaiyari, 'aixüa 'iyurienetü masi tita tixaü müreyehüva, ²⁵ tavaiyari capa hixüata saninicü, masi tita tavaiyarisie mütimieme 'axeicüa mütiyü'üviyanicü naitü. ²⁶ Xei paüriyari xüca ticuyeni, naitü hamatüana tinicuyecamüçü. Xei paüriyari xüca visi 'u'itüarieni, naitü hamatüana niyutemaviecamüçü.

²⁷ Xemeri Cürisitu vaiyarieya xecanihümetüni. Yuxexuitü vaiyarieyasie timieme xei paüriyari xecanihümetüni, que xemüte'upitüarie. ²⁸ Müme memeyutixexeüriva, hipame canivarucayasa Cacaüyari nü'arisixi meri, 'arique texaxatamete, 'arique te'üquitamete, 'anarique müme türücaüyemecü memüteyurie, 'arique müme memütemiquiva memüvaranayexürüvanicü tecuicucate, teparevivamete meta, te'aitamete, mümeta 'aiteüya memüvevie. ²⁹ Yunaitü nü'arisixi que metehüme. Yunaitü texaxatamete que metehüme. Yunaitü te'üquitamete que metehüme. Yunaitü türücaüyemecü que meteyurie. ³⁰ Yunaitü que metemiquiva memüvaranayexürüvanicü tecuicucate. Yunaitü 'aiteüya que metevevie. Yunaitü que mete'ihēcüata tita müticuxaxasiva 'aiteüya veviecacu. ³¹ Xequeneyuvaüriyani 'aixüa 'aneneme masi xemütemiquienicü. 'Acuxi huye yemecü 'aixüa mü'ane necanixetahecüatüamüçü.

*Cuini mieme que müreyevese
mütiyucanaqui'eriecacü*

¹ Xüca 'aiteüya nevevienne que memüteniuvave teüteri Cacaüyari tupirisiximama yunaitü, peru xüca necatinecanaqui'eriecaque, tepüa mucuyuanepaü necanayaniqueyu, tirinari mutatiriurücapaü.

² Xüca netiumiquienne que nemüticuxatanicü, xüca netimaicaque naime que müti'avie, naime meta que mütimasiücü, naimecü yuri neti'erietü xüca neyüvenique yemurite nemüvatayuitüanicü, peru xüca necatinecanaqui'eriecaque, tixaütü nepücatihücütüni queyu.

³ Xüca nepini naime netivaminique hipame, xüca neneyetuanique nevaiyari mütataiyarienicü, peru xüca necatinecanaqui'eriecaque, tixaütü nepücara'iva queyu.

⁴ Tiyucanaqui'erietü 'ecatineutevini caha'atü. 'Aixüa catiniuca'iyarini tiyucanaqui'erietü, pücayumexütüa hipame vahepaüsita vara'ivamütü. Tiyucanaqui'erietü pücatiyucatave'erie, püca'utahüsierie.

⁵ Yapücatiyuriene que mütiyuteviyasitüa. Pücaticuvaune tita yuhesie mütimieme xeicüa, pücayhaxüatüa, 'axa müti'anene pücara'eriva.

⁶ Pücayutemavie yameteyuriecacu hipatü que mücatiheiserie, masi tita yuri müraine hepaüsita caniyutemavieca. ⁷ Nai tininevieca, naimecü yuri catini'erieca, naimecü canita'icuevani yuri ti'erietü, naimecü catiniuca'enivani.

⁸ Que mütiyucanaqui'erie, hasuacua pücatapare. Que temütecuxata, mücü canitaparimücü. 'Aiteüya que temütevevie, mücü pücaheuyevaca. Que

temütemaivave, mücüta canitaparimücü. ⁹ Xei taparie xeicüa tecanimaica, xei taparie xeicüa tetenicuxatani. ¹⁰ Quepaucua munuani que mü'ane tixaütü mücareuyehüva, tita xei tapariesie mütimieme catinitaparimücü.

¹¹ Quepaucua nemünunusitücai, nununsipaü netinicuxatacaitüni, nununsipaü netinine-maicaitüni, nunusipaü netinicu'erivacaitüni. Quepaucua 'uqui nematüa, netiniuhayeva nunusipaü neyüanetü. ¹² Cahecüacamecü tecanineniereni hicü, que mü'ane xicüri mayeyüvisie mücanierepaü. 'Anari tahüxie teniutineniericuni püta. Xei tapariecü netinimaica hicü, 'anari püta netinitimaimücü, yaxecüa 'iya münesimatepaü. ¹³ Mericüsü, yuri que temüte'erie, que temüteta'icueva, que temütetacanaqui'erie, mücü haicatü 'ecatineuterimücü. Que temütetacanaqui'erie, mücü masi caneuyeveca.

14

'Aiteüya que memüteveviecai

¹ Xequeneyumexütüaca xemüteyucanaqui'eriecacü. Mücü meta, xequeneyuvaüriyani 'Iyarisie timieme xemütehexeiyanicü, peru masi yemecü xequeneyuvaüriyani xemütecuxatanicü. ² Que mü'ane 'aiteüya müvevie, mücü pücvatahüave teüteri. Nitahüave Cacaüyari püta. Tevi püca'i'enie, catinicuxatani tita müti'avie 'Iyari 'icuyuitüvacacu. ³ Que mü'ane mütixaxatame, mücü masi canivarutahüaveni teüteri, vaseiriyatü vatuicatü vanütüatü. ⁴ Que mü'ane 'aiteüya

müvevie, mücü niyuseiriyani yuxaüta, peru que mü'ane müticuxata, mücü nivaseiriyani müme memüyuyexexeüriva.

⁵ Caneninaqueni yunaitü 'aiteüya xemüveviecü, peru pünesinaqueniequeyu masisü xüca xetecuxatanique. Que mü'ane müticuxata 'aixüa caniyüaneni, que mü'ane 'aiteüya müvevie 'aixüa cayüanecacu hepaüna, me xüca xevitü tihecüatani que mutaine xEICÜa, 'aixüa caniyüaneni, müme memüyuyexexeüriva memüseiriyarienicü. ⁶ Hicüri ne'ivama, xüca xehesüa nenuanique 'aiteüya nevevietü, tita netixepitüaniqueyu, me xüca nexetahüavenique netihécüatatü tita müti'aviesiecai, xüca ne'ayeniüvenique, xüca neticuxatanique, xüca neti'üquitanique xEICÜa mücücü tixaü nepütixepitüaniqueyu.

⁷ Tamüsü, tita mücarayeyuri caniniüveni cürautatütü canaritätü. Xüca 'aixüa catipüinarieca, que timasiücüni tita müticürautasieni tita müticanarisieni. ⁸ Cuxineta xüca hüsierieca cahecüaca, quepai püyucuha'aritätüni cuya. ⁹ Xemerita yaxEICÜa, yunenicü xüca niuqui 'aixüa mühecüa xeca'utiniucani, que timasiücüni que xemutiyuane. 'Ecapa xEICÜa xeputiniucani. ¹⁰ Xüari teüteri vaniüqui canimüireni 'ena cuiepa. Yuxexuitü yuniuquicü me'utiniütü mecani'enierieca. ¹¹ Masi xüca 'asinecatimaica que mutaine niucame, yacü xEICÜa tiriürücame necani'eriecamücü niucame, mücüta yaxEICÜa canetini'eriecamücü ne. ¹² Xemeta xeyuvaüriyatü xemüteheixeiyanicü tita 'Iyarisie mütimieme, xequetenecuvava cuini mieme xemüvaseiriyanicü müme memüyuyexexeüriva.

13 'Ayumieme que mü'ane 'aiteüya müvevie, queyutanenevieni müyuecütanicü que mutaine. 14 Xüca nenetanenevieni 'aiteüya nevevietü, ne'iyaricü nepünenenevie, peru tixaü pücatiutixuxuavere que nemütinemate. 15 Qesü yüni. Ne'iyaricü nepünenenevieca, peru yanetinemaitü que nemutaine, müpaüta netineneveiecamücü. Ne'iyaricü nenitacuicamücü, peru yanetinemaitü que nemutaine, müpaüta nenitacuicamücü. 16 Camüsü xüca 'a'iyaricü xeicüa 'aixüa pehaineni Cacaüyari hepaüsita, 'iya vana muca 'enamete memateisie, quepaüricü müpaü paineni, Caniyuritüni niuqui, 'utaitü, quepaucua 'ecü pamüpariyusi pemütayüni. 'Asipücatimate que pemutaine. 17 'Ecü 'aixüa 'anemecü pamüpariyusi pe'ipitüacacu Cacaüyari, 'iya püta pücaseiriyarie мүсүсү. 18 Ne pamüpariyusi necanipitüaca Cacaüyari, cuini mieme nemüyüvecü 'aiteüya nemüvevie, nexeha'ivatü xeme yunaime. 19 Peru xeüripa necaninevaüriyani masi 'auxüme niuquiyari nemütaniunicü yanetinemaitü que nemutaine, nemütiva'üquitüanicü hipame, sepa tamamata miriyari niuquiyari nemücataniunicü 'aiteüya nevevietü. 20 Ne'ivama, türi vahepaü xepücateyumaica. 'Aixüa cani'aneni xüca türi vahepaü 'asixecatemaica tita 'axa müti'ane hepaüsita, peru xequenaye'axüa püta que xemüteyumate. 21 'Inüari niuquiyarisie müpaü catine'uca, Nenivatahüavimücü 'icü teüteri, hipatü yücü memütiniuca yametevacuxaxatüvacacu. Müme vaniuqui yücü mü'anene, vatenicü nenitayümücü.

Sepa müpäü nemütiyurieni mepücayuvaüriyani memünesi'enienicü, canaineni Ti'aitame. ²² 'Ayumieme 'aiteüya 'inüari pücahücü müme yuri memüte'erie vahesie mieme. Müme yuri memücate'erie püta vahesie mieme cani'inüaritüni. Tixaxatame niuquieya 'inüari pücahücü müme yuri memücate'erie vahesie mieme. Müme yuri memüte'erie püta vahesie mieme cani'ayumiemetüni. ²³ Hicü 'axeicüa xüca meyucuxeürieni yunaitü memüyuyexexeüriva, yunaitü 'aiteüya mevevietü, xüca mana meheutahaxüani hipatü 'enamate ya yuri memücate'erie, cari müpäü mecanitiyuacuni, quename xecayumate xeme. ²⁴ Me xüca yunaitü metecuxatani püta, xüca mana heutahani 'enametütü ya yuri cati'erietü, yunaitü menitahecüatacuni que mütiuyuri, yunaitü meni'inüatacuni. ²⁵ Tita müti'aviesiecai 'iyarieyasie masiücütü nayeimücü. Müpäü tiu'ename, 'utihüximaqueme, nenevieri canipitüamücü Cacaüyari, müpäü 'utaitü, Yuricü Cacaüyari xehesie catiniviyani.

Naitü heiseriemecü quetiuyüni

²⁶ Queteri 'aneni ne'ivama. Quepaucua xemüyucuxexeüriva, yuxexuitü masi cuicari xecanexeiyani, ya 'üquitüarica, ya xecaniha'arisieca xemütehecüatanicü tita xemüte'uxeisitüarie, ya 'aiteüya xemüvevienicü, ya xemütehecüatanicü tita müticuxaxasiva 'aiteüya veviecacu. ²⁷ Naitü masi quetiuyüni xemüseiriyarienicü. Xüca 'aiteüya vevimücüni, yuhutatü xeicüa yuhaicatü nusu, xevitü meri, xevitüta 'arique, müpäü

mequeteyurieni. Xevitüta que'ihēcüatani vaniuqui. ²⁸ Me xüca 'uca'ayecani que mü'ane mütihecüatani 'aiteüya veviecacu, niucame cayuvatü que'umaca xeüripa. Mecuxi queyutaxatüani yücümana, quetitaxatüani Cacaüyari. ²⁹ Texaxatamete yuhutatü ya yuhaicatü mequetecuxatani, hipatü meque'inüatani tita memüte'utiya. ³⁰ Xüca xevitü mana 'acaitü tixaütü tiupitüarieni mütihecüatanicü, que mü'ane müticuxata quetiuhayeva. ³¹ Xecaniyüvaveni xemütecuxatanicü yuxexuitü, xevitü meri, xevitüta 'arique, memüteyü'üquitüanicü yunaitü, memütuicarienicü yunaitü. ³² Texaxatamete yu'iyari mecani'aitüaca, ³³ Cacaüyari tiyuxamuriecame mücahücücü, cayuvatü tiyupitüvame mühücücü püta.

Que memüteyurie naisarie haque Cacaüyari teüterimama memeyutixexeüriva, ³⁴ cayuvatü meque'umaca 'ucari xeüripa. Mepücapitüariva memütiniunicü. Mequete'aitüarica masi, yaxaicüa 'inüari niuquiyarita mainepaü. ³⁵ Xüca tixaütü meteyü'üquitüacuni, yücünama mequevacu'ivaviyani yuqita. 'Aixüa püca'ane xüca 'uca 'utaniuni xeüripa.

³⁶ Mesü, xehesüa xEICÜA que rayene Cacaüyari niuquieya. Xehesüa xEICÜA quetina. ³⁷ Xüca tixaxatame yu'erieca, 'Iyari hexeiya me xüca yu'erieca, müpaü quetimaica, tita nemütixe'utüirie, mücü Ti'aitame 'aitüaricaya canihücütüni. ³⁸ Me tevi xüca müpaü catimaica, mücüta pücamarivani.

³⁹ 'Ayumieme ne'ivama, xequeneyumexütüaca

xemütecuxatanicü, peru xecavanenatü 'aiteüya memüvevienicü. ⁴⁰ Naitü heiseriemecü quetiuyüni, xevitü meri, xevitüta 'arique.

15

Cürisitu que müranucuquetüarie 'umierieca

¹ Ne'ivama, necanixetahecüasitüiyamücü niuqui 'aixüa manuyüne, que nemütixecuxaxatüvacai. Xecanitanaqui'erieni мүcü niuqui, hesiena xeteviyatü xecaniuti'uni. ² Xüca cui xe'eyexeiyani tita nemütixecuxaxatüvacai, мүcü niuquicü xecanitavicueisitüarieximeni, me yacü xEICÜa xüca yuri xete'uta'erieni.

³ Ne necanixeyetuirieni tita masi müreyeveve, que nemütietuiriyarie neta, quename Cürisitu 'ümü tame 'axa temüte'uyuricü, 'utüaricate mainepaü, ⁴ quename 'ucateuque, quename 'anucuquetüarie hairieca tucari 'aye'acu, 'utüaricate mainepaü, ⁵ quename Sepaxi 'ixei, 'arique Tamamata Heimana Yuhutatü me'ixei. ⁶ 'Arique 'auxüme sientuyari heimana yameyupaümetü mecanixeiya 'axeicüa 'ivamarixi. Yümüretü мүme 'ameniu'uvani hicüque, hipatüri meneucusuri. ⁷ 'Arique Cacuvu nixeiya, 'ariqueta nü'arisixi yunaitü menixeiya.

⁸ 'Imatüriea neta necanixeiya, que mü'ane 'axa 'anetü mutinuivaxüpaü ne'anetü.

⁹ Nü'arisixi vasata necani'imatüremetüni ne, 'aixüa nepücatiuca'iyari nehesie mütinaquenicü nü'ariecame nemütaterüvarienicü, nemüvareutaveiyaxüacaicü мүme memeyutixexeüriva Cacaüyarisüa miemete. ¹⁰ Peru Cacaüyari 'aixüa mütiuca'iyaricü, 'ayumieme

müpaü necani'aneni que nemü'ane. Yacü xEICÜA püca'uyü, 'aixüa que mütiuca'iyaricai nehesie mieme. Ne masi cuini mieme necatini'uximayaca, müme yunaitü que memücate'uximayatavave. Peru ne nepücahücü que mü'ane müpaü mütiyuriene. Cacaüyari püta 'aixüa tiuca'iyaritü nehamatü yacatini'uximayaca. ¹¹ Mericüte, sepa ne, sepa müme, müpaü tetenihecüatani, xemeta müpaü yuri xeteniuta'erieni.

Müquite que memüte'anucu'uni

¹² Cürisitu xüca cuxaxasivani müquite vasata manucuquetüarie, que me'utiyuane xeme hipatü, quename vaniu, müquite meca'anucu'uni. ¹³ Müquite xüca meca'anucu'uni, Cürisituta püca'anucuquetüarie. ¹⁴ Mericüte, xüca Cürisitu ca'anucuquetüarieni, xüanacüa canayani tita temütehecüata, xüanacüa yuri xecateniuta'erieni. ¹⁵ Xüca müquite meca'anucu'uni, canimasiücüni que temüte'itava tameta, 'axa temütehecüatacü Cacaüyari hepaüsita, quename henucuquetüa Cürisitu te'utiyuatü, 'iya cahenucuquetüacu, xüca müpaü 'aneni. ¹⁶ Mericüsü, müquite xüca meca'anucu'uni, Cürisitu püca'anucuquetüarieveta. ¹⁷ Xüca Cürisitu ca'anucuquetüarieni, xüanacüa yuri xeteniuta'erieni, tita 'axa xemüteyuriecaisie xeteniviyani cuxi. ¹⁸ Mücü meta, müme memecusixüa Cürisitusie meteviyatü, müme meniutatümayarieniri. ¹⁹ 'Uva mexi te'ayeyuyuri, xüca yuri tete'eriecaqueyu Cürisitusie teta'icuevatü xEICÜA, yunaima teüteri vasata tame masi neuyevecaqueyu temünenimayasienicü.

20 Peru müpaü püca'ane. Cürisitu cananucuquetüarieniri müquite vasata, müme memecusixüa vamatüari hücütütü. 21 Tevi que mütiuyuri, tame tenitacucuveni. Yaxeicüata xevitü tevi que mütiuyuri, mecananucu'uicuni müquite. 22 'Aranisie meteviyatü yunaitü que memütetacucuve, müpaürita Cürisitusie meteviyatü yunaitü mecananutanieritüariecuni, 23 yuxexuitü que mütivarunaquixü. Cürisitu vamatüaritütü cananucuqueniri. 'Ariqueta müme Cürisitusüa memümiemete mecananucu'uicuni quepaucua munuani. 24 'Arique naitü catinitaparimücü, quepaucua Cürisitu müyuyetuanı que müti'aita, 'uquiyarieya müti'aitanicü Cacaüyaritütü. Yacatiniyetuiriemücü vaca'uname yunaitü memüte'aita, yunaitü heiserie memexeiya türücarıya memexeiya. 25 Caneuyeveca mücü müti'aitanicü mexi vara'ıva yunaimememü'uxie. 26 'Imatürieca que mürayu'ıvani, catanıtaxünamücü temücatacucuvenicüri. 27 Naime canıucayasa 'ıya mı'aitüacacı, que maine 'utüarica. Quepaucua müpaü maine, naitü canıucayasarıeni 'utaitü, canahecüaca müca'ixatacü que mü'ane micayasaxü naime, Cürisitu mı'aitüacacı. 28 Quepaucua mücü mı'aitüaca naime, 'anarı mücüta yücümana niyuyetuamücü, 'uquiyarieya püta mı'aitüacacı, 'uquiyarieya naime mucayasaxücü nu'aya mı'aitüacacı. 'Ana Cacaüyarı naitü catınayeımücü yunaimememü vahesie mieme.

29 Mesü xüca müpaü ca'aneni, que meteyurieni müme memuca'üyarie müquite vahesie mieme. Xüca yemecü müquite meca'anucu'uitüarıeni, tıta-yarı vahesie mieme metememü'uca'üyarie.

³⁰ Tameta titayari tetecueriva'a tucaricü.
³¹ Tucaricü 'esivatücacu necanicumemierivani tuma. 'Ipaü nepaine 'aixüa nemutainecü xehepaüsita ne'ivama, que nemütinetemavie nexeha'erivatü Cürisitu Quesusi mütati'aitüvamesie nemütiviyacü. ³² Teüteri que memüteniniuqui, 'Epesusie xüca ne yeutari vahamatü tetacuitüvecaitüni, titasü nera'iva. Müquite xüca meca'anucu'uitüarieni, cümü mecuxi temütecuanı temüte'ieni, 'uxa'a temücuini.

³³ Xepücate'irüviyarieni. Vanütü 'axa 'anenemete, caniseviximamücü yeiya 'aixüa mü'ane.
³⁴ Xequenanutahütüvani heiseriemecü que müreuyevese. 'Axa xepücateyurieca. Hipatü 'asimepücatemate Cacaüyari hepaüsita. 'Ipaü nepaine nexeteviyasitüanique.

Quepaü me'ananetü mepanucu'uni

³⁵ Perusü xüari müpaü paineni xevitü, Quepaü mete'anucu'uitüarieni müquite. Que 'anecacu vavaiyari mepaye'axüani. ³⁶ Cari 'asipepücatimate müpaü pehaitü. Tita pemütiuca'e, mücü xüca ca'umüni, püca'anutanieritüarieni. ³⁷ Mücü meta, tita pemütiuca'e, tita mütitineicapaü 'aneme pepüca'uca'e. 'Imüari mümave xeicüa peniuca'enı, türicu 'imüariyari ya xeime 'imüariyari. ³⁸ Cacaüyari caniquemaritüaca que mütinaque, yücü tiquemaritätü xexuime 'imüari que mü'anene. ³⁹ Naitü vai yaxecüa püca'anene. Teüteri vavaiyari püxevitü, vatevama vavaiyari yücü pü'anene, quesüte vavaiyari yücü pü'anene, viquixi vavaiyari yücü pü'anene. ⁴⁰ Taheima miemete, cuiepa miemete, yunaitü yücü

mecani'aneneni. Taheima mieme visi pü'anene, cuiepa mieme visi 'anenetü yücü pü'anene. ⁴¹ Tau visi cani'aneni, mesata visi pü'ane yücü 'anetü, xuravesixita visi mepü'anene yücü me'anenetü. Xuravesixi yuxexuitü visi me'anenetü yücü me'cani'aneneni. ⁴² Müpaürita catiniyümücü quepaucua müquite memanucu'uitüarieni. Tita tipünirümetü mütiuca'esi, мүcü catipünivetü catinanucuquetüariemücü. ⁴³ Tita 'axa ticühüavarüvatü mütiuca'esi, мүcü visi 'anetü cananucuquetüariemücü. Tita catürücaüyetü mütiuca'esi, мүcü türücaüyetü cananucuquetüariemücü. ⁴⁴ Vaitütü tita mütiuca'esi, мүcü 'iyarisie miemetütü cananucuquetüariemücü. Xüca ravaiyari xuaveni vai xEICüa hücütütü, ravaiyari canixuavenita 'iyarisie miemetütü.

⁴⁵ Müpaü catine'uca, Mexüacame tevi, 'Arani mütitevacai, tiyumaitü 'ayeyuritü canayani. Mücü 'imatüreme 'Arani püta, 'iyari tucari tiyupitüvame canayani. ⁴⁶ Peru tevi 'iyarisie mieme pücahexeiya meri. Vai xEICüa canexeiyani meri, 'arique 'iyarisie mieme canexeyacamücü. ⁴⁷ Mexüacame tevi cuiepa canimiemetücaitüni, cuiecü mutaveviya. 'Imatüreme tevi taheima püta canimiemetüni. ⁴⁸ Que mü'ane мүcü cuiecü mutaveviya, müpaüta me'cani'aneneni cuiepa miemete. Que mü'ane мүcü taheima mümieme, müpaüta me'cani'aneneni taheima miemete. ⁴⁹ Que temüte'u'uvacai мүcü cuiecü mutaveviyapaü tequemaritüarietü, yaxEICüa 'atecaniu'uvacuni 'iya taheima mümiemepaü tequemaritüarietü.

⁵⁰ 'Ipaü nepaine ne'ivama, tita mütivai

mütixuriya, мүcü пүcayүveni heixeiyatү mayanicү tita Cacaүyari мүра'aita. Tita мүtipүnive пүcayүveni heixeiyatү mayanicү tita мүcatipүnive.

⁵¹ Camү netinixetahecүasitүiyamүcü tita мүti'aviesiecai. Tanaitү tepүcaheucusu, peru tanaitү tecanipasieconi ⁵² yapaucua, xei cүpiyaricү, 'imatүrieca cuxineta tahүsierieyu. Canitahүsieriemүcü, мүquite mecananucu'uitүarieconi mecатipүnivavetү, tameta tecanipasieconi.

⁵³ Caneuyeveca 'icү мүtipүnive menacatүni tita мүcatipүnive, 'icү mumүxime menacatүni tita мүcatimүve peuyevese. ⁵⁴ 'Anari, quepaucua 'icү мүtipүnive menacatүni tita мүcatipүnive, quepaucua 'icү mumүxime menacatүni tita мүcatimүve, 'ana canaye'amүcü мүcü niuqui müpaү мүre'uxa,

Tacucuyame canitaxütүarieni 'a'ivarieca.

⁵⁵ Haqueva pepүra'iva, 'ecү pemütasicuicai 'acu.

Haqueva pepütasiheseni, 'ecү pemütasicuicai 'acu.

⁵⁶ 'Axa temүteyuriecү tenicuseivani tecuitү. 'Inүari niuquiyari canitүrүcariyani tita 'axa temүteyurie.

⁵⁷ Pamүpariyusi tecanipitүaca Cacaүyari, мүcü мүtasipitүacү temүte'ata'ivanicү, Tati'aitүvame Qesusi Cүrisitu tasipareviecacu.

⁵⁸ 'Ayumieme ne'ivama nemүxenaqui'erie, xeseiriyariatү xequenacүne, xepүcayuyuitүarinүaca. Cuini mieme xequetene'uximayaca Ti'aitamesie mieme yuheyemecү, müpaү xetemaitү, Ti'aitamesie xeteviyatү sepa xemүteyu'uxitүa, xүanacүa пүca'ayani.

Tumini que memüte'ucuxeürie Cacaüyari teüterimama vahesie mieme

¹ Tumini hepaüsita netinixetaxatüaniqueyu, que xemüte'icuxeürixime Cacaüyari teüterimama vahesie mieme. Que nemütivaruta'aitüa Carasiya cuieyarisie memeyutixexeüriva, xemeta yaxeicüa xequeteneyurieca.

² Mexüacame tucarisie xexuime semanasie, yuxexütü xeme xeque'iti'uta yuhesüa, xe'ixeürietü 'aixüa que xemu'itüarie, 'ana xemüca'icuxexeürivanicü quepaucua nemünuani.

³ Mana quepaucua nemeta'ani, müme memü'inüasie xemüvaranuyexeiyacü, müme xapa nevahuritüame nenivaranunü'amücü, xe'imiquieri memanu'ünicü Querusaremepai.

⁴ Xüca 'aixüa 'aneni nemüyemicü neta, müme mepünesiteütani.

Papuru que mütiuyeicaniquecai

⁵ Xehesüa necaneta'amücü Maseruniyasie neheyeyame. Maseruniyasie nepeuyeyanisü.

⁶ Xehesüa capüca nenehayeva yapaümexa, ya macuhaütüsie naime. 'Arique xeme xecanenananunü'acuni que nemüreyune.

⁷ Ne'ivatametü xEICÜA nepücaheuyeimücü xehesüa. 'Enepüreuteviniqueyu masi xehesüa, xüca Ti'aitame müpaü netipitüaca.

⁸ 'Epesusie nepünehayeva 'auracacunque 'ixüarari 'atahutarieca semanasie mieme 'aye'ayuque. ⁹ Quitenie catiniuyepiyani 'amuyeyevasie nemüti'uximayacacü, yumüiretü me'uxiva'acacu.

¹⁰ Timuteu xüca henuani, xe- queneyumexütüaca mücü 'aixüa 'iyaricü xehesüa muyeicanicü. Cacaüyarisie mieme

catini'uximayaca nehepaü. ¹¹ 'Ayumieme xevitü püca'itave'erieca. 'Aixüa xeteyuxexeyatü xequenananunü'a nehesüa müyemiecü. Ne necanicuevieca 'ivamarixi vahamatü.

¹² Ta'iva 'Apuruxi hepaüsita nepütixetaxatüaniqueyu. Vaüriyarica necanip-itüacaitüni xehesüa müyemiecü 'ivamarixi vahamatü. Hicü pücayuvaüriyacai yemecü, peru quepaucua tucari mühüca püyemie niu.

Vaürisica que müttivarunü'airixüa

¹³ Xequenayeneniereni. 'Aixüa xequeneuti'uti yuri xete'erietü. Se'imecü xequeneüyaca. Xequenetürücavini xetürücariyarietü. ¹⁴ Nai que xemüteyurie, xeteyucanaqui'erietü yaxequetenec-ahuni.

¹⁵ Ne'ivama, 'ipaü netinixevavirieca. Xeme xecanivamaica 'Esitepanaxi quie quiecatari. 'Acaiya cuieyarisie nivesicayari mecanihümetüni. 'Ayumiemete mecanayuyeitüani memüvavaparevienicü Cacaüyari teüterimama. ¹⁶ Xequeniva'enieca müya memü'anene, yunaime meta müya memüteparevie memüte'uximaya. ¹⁷ Necaninetemavieca 'Esitepanaxi Purutunatumatü 'Achicumatü memü'axüacü yunaitü. Xehesie mieme mepünesitemavieritüa, sepa xemücaüyavavecai yunaitü xemahunicü. ¹⁸ Mecaneniu'uxipitüani ne'iyarisie, xe'iyarisie mecanixe'u'uxipitüanita. 'Ayumieme xequenivamateni müme müya memü'anene.

¹⁹ 'Asiyatari memeyutixexeüriva mecanixevaüritüaca. 'Aqira Pürisiramatü, müme vaquita memüyuyexexeüriva vahamatü, yunaitü

menixevaüritüaca vaücava, Ti'aitamesie meteviyatü. ²⁰ Ivamarixi yunaitü menixevaüritüaca. Xequeneyuvaüritüaca xemeta xeyuviyatü que xemütepasie.

²¹ Nemamacü neti'utüatü nenixevaüritüaca ne Papuru.

²² Xüca xevitü ca'inaqui'erieca Ti'aitame, 'axa que'u'itüarieni. Hepürayusixi que memüteniniuqui, Marana Ta, me'utiyuatü, taniuquicü nepaine, Quenaye'a Ti'aitame.

²³ Ti'aitame Qesusi xüca 'aixüa tiuca'iyarini xehesie mieme. ²⁴ Yunaima necanixenaqui'erieca, Cürisitu Qesusisie netiviyatü.

**Cacaüyari niuquieya xapayari türatu hecuame
hepaüsita tati'aitüvame tasivicueisitüvame
Qesusi Cürisitu mi'atüa
New Testament in Huichol (MX:hch:Huichol)
El Nuevo Testamento de nuestro señor y salvador
Jesucristo**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huichol

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Huichol [hch], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Huichol

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

79690d81-fd4b-51b4-a3a6-712e0fddaca3